

Η Έλλη Ιγγλίζ, η «Αντιγόνη» και η τραγωδία της Δημοκρατίας

Λάζαρος Αντωνιάδης

21/07/2019

Μετά την εξαιρετικά επιτυχημένη παρουσίαση της παράστασης «Αντιγόνη» του Σοφοκλή στο θέατρο Άτις-Νέος Χώρος, η Ομάδα Σημείο Μηδέν, ανακοινώνει την έναρξη περιοδείας κατά τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο και Σεπτέμβριο σε επιλεγμένους σταθμούς σε όλη την Ελλάδα.

Πρώτος σταθμός η Θεσσαλονίκη και συγκεκριμένα το Δημοτικό Θέατρο Κήπου όπου θα πραγματοποιηθεί η παράσταση τη Δευτέρα 22 Ιουλίου στο πλαίσιο του θεσμού «Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου».

Η παράσταση είναι το αποτέλεσμα πολύμηνου εργαστηρίου πάνω στην αρχία Τραγωδία, που ξεκίνησε τον Οκτώβρη του 2018 και ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2019, με την πρεμιέρα. Για τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας και της παράστασης δημιουργήθηκε νέα μετάφραση από τον Δημήτρη Δημητριάδη.

Με αφορμή την καλοκαιρινή περιοδεία της παράστασης μίλησα με την ηθοποιό Έλλη Ιγγλίζ, παιδί του θεάτρου Άτις, που κρατάει τον ρόλο του Τειρεσία και είναι η κορυφαία του Χορού. Θα τοποθετηθεί για την σκηνοθετική σύλληψη πως την “Αντιγόνη την αντιλήφθηκαν ως έναν αστερισμό τραγωδιών μέσα στην τραγωδία”. Με τον “Χορό να διαπραγματεύεται την τραγωδία της δημοκρατίας”.

Κυρία Ιγγλίζ , φέτος το καλοκαίρι σας συναντάμε σ’ ένα από τα πιο πολυπαιγμένα έργα της αρχαίας τραγωδίας και του παγκόσμιου θεάτρου, την “Αντιγόνη”. Η Αντιγόνη ,αν και όχι ως τραγικό πρόσωπο , εννοώντας στην εξέλιξη της ιστορίας, αφού η πτώση έρχεται από την μεριά του Κρέοντα, τι θέλει να μας πει σήμερα;

Η Αντιγόνη είναι επίκαιρη σήμερα περισσότερο από ποτέ. Η οπτική μέσα από την οποία την είδαμε με την έμπνευση του σκηνοθέτη της ομάδας Σάββα Στρούμπου, είναι αυτή του ανθρώπου που διεκδικεί τους όρους της ζωής του με κάθε τρόπο και με κάθε κόστος. Φθάνοντας στο σημείο να αψηφήσει τις συνέπειες της τιμωρίας από την κρατική – κοσμική εξουσία

του Κρέοντα, φθάνοντας δηλαδή στον θάνατο. Στην πραγματικότητα είναι η αγάπη για ζωή, για αληθινή ζωή, που οδηγεί την Αντιγόνη στον θάνατο, τιμώντας αυτό που για εκείνη ήταν σημαντικό και αναγκαίο, τιμώντας τον αδελφό της ,αλλά και τους άχρονους άγραφους νόμους των Θεών, μην ξεχνάμε ότι η ταφή των ηττημένων νεκρών ήταν θεσμός που ίσχυε όπως λέει η Αντιγόνη “από πάντα”. Η Αντιγόνη δεν δέχεται κανένα συμβιβασμό ως προς την ζωή της, γι’ αυτό επιλέγει τον θάνατο. Εμείς καλούμαστε να αναλογιστούμε τις αναλογίες και τις αντιστοιχίες στο τώρα.

Αναφέρθηκε πιο πριν ότι το τραγικό πρόσωπο της ιστορίας είναι αυτό του Κρέοντα και όχι της Αντιγόνης. Αντιλαμβάνομαι και η σκηνοθετική γραμμή ταυτίζεται με την πτώση της δημοκρατίας. Η κοινωνία μας σήμερα πιστεύετε πως μπορεί να αντιληφθεί την εμμονική σχέση που έχουν τα δύο αυτά πρόσωπα για την αντίληψη τους στο τι σημαίνει Δημοκρατία;

Η Αντιγόνη διαφωνεί με την απόφαση του Κρέοντα να αφήσει άταφο τον νεκρό αδελφό της Πολυνείκη, και αυτή η διαφωνία πάει μέχρι τα άκρα και τον θάνατο. Η διαφωνία είναι εγγενές στοιχείο της δημοκρατίας, όμως αντιληφθήκαμε την “Αντιγόνη” ως έναν αστερισμό τραγωδιών μέσα στην τραγωδία, έτσι περισσότερο ο Χορός διαπραγματεύεται την τραγωδία της δημοκρατίας, η Αντιγόνη και ο Κρέοντας πάσχουν: παθαίνουν, ο Χορός όμως που είναι το αδιάσπαστο σύνολο των πολιτών πασχίζει για την εύρεση του μέτρου, μέσα στον αγώνα της διερώτησης: τι καλό, τι καλό; Φτάνει να πει ότι: “πολλά τα δεινά, τίποτα πιο δεινό απ’ τον άνθρωπο”, που σημαίνει ότι στην τραγωδία και στην αναζήτηση της αλήθειας του ανθρώπου οι έννοιες αυτές αίρονται. Η δημοκρατία είναι η αρμονία μέσα στην πολυφωνία, είναι η διαρκής διαλεκτική διαδικασία με τις πολλές διαστάσεις του Άλλου, του Ξένου, του Διαφορετικού, που βρίσκεται έξω από μας αλλά και εντός μας. Η ίδια η δομή της τραγωδίας είναι ένα μάθημα δημοκρατίας, εξάλλου η τραγωδία όπως και η φιλοσοφία γεννήθηκαν στην δημοκρατία. Η τραγωδία που ρίχνει φως σε όλο το φάσμα του ανθρώπινου, ρίχνει φως στα σκοτεινά σημεία της ύπαρξης. Έτσι ο άνθρωπος όταν επικοινωνήσει με αυτή την σκοτεινή ύλη, με τον Ξένο μέσα του, τότε δημιουργείται συμβολικά ο διάλογος, συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας. Επιστρέφοντας στην λειτουργία του Χορού, που συγκρούεται διαρκώς με τον ίδιο του τον εαυτό, αναιρείται και

αυτοαναιρείται, παρατηρεί τα δρώμενα και συμπάσχει οντολογικά. Παλεύει να βρει το δίκαιο και αυτό διαρκώς φαίνεται να μεταβάλλεται, γιατί η δημοκρατική οπτική και θεώρηση είναι εφάμιλλη με την ροή της ζωής. Το παράδειγμα της τραγωδίας της δημοκρατίας ,που είναι ένα τραγικό συγκρουσιακό πολίτευμα ,μας το δίνει ο Χορός, ως σώμα πολιτών, ως συλλογικότητα, και το γεγονός ότι τίποτα στην τραγωδία δεν γίνεται εν κρυπτώ, αλλά όλα ενώπιον της πόλης και των πολιτών.

Μιλήστε μας για τον ρόλο σας.

Στην “Αντιγόνη” υποδύομαι τον Τειρεσία, και την κορυφαία του χορού κρατώντας έναν αρχαϊκό άξονα, μαζί με την Ρόζυ Μονάκη που είναι επίσης κορυφαία του χορού κρατώντας τα νέα ελληνικά. Αντιμετωπίσαμε τον Τειρεσία ως “ την τραγωδία της προφητείας”, που φέρει μαζί του την οργή, την εκδίκηση της ίδιας της φύσης. Ο Τειρεσίας λειτουργεί σαν τελευταία προειδοποίηση για τον Κρέοντα ότι αυτό που έχει αποφασίσει όχι μόνο δεν είναι ορθό αλλά και βλάπτει την πόλη, γιατί έχει διαταράξει κανόνες της ίδιας της ζωής, λέει: “έναν που είναι πάνω τον έριξες κάτω “δηλαδή την Αντιγόνη ,” και αυτόν που ανήκει στους Κάτω Θεούς έχεις εδώ άμοιρο, ατίμητο, ακήδευτο” δηλαδή τον Πολυνείκη. Ο Κρέων δεν ακούει και πια μέσα από την προφητεία του Τειρεσία ακούμε τις φυσικές συνέπειες των πράξεών του.

Στον Χορό ερευνήσαμε συλλογικά τι σημαίνει “η τραγωδία της Δημοκρατίας” και ο αρχαϊκός άξονας είναι ένα πολύ βαθύ ταξίδι μνήμης και συγκίνησης που μας οδηγεί στο τώρα.

Λένε πως οι καλοκαιρινές περιόδεις έχουν μια γεύση μπουλουκιού ,παρέας και ανεμελιάς. Ποια η σχέση σας με την Ομάδα Σημείο Μηδέν;

Στην Ομάδα Σημείο Μηδέν είμαστε εξαιρετικοί συνεργάτες, συνάδελφοι και συνοδοιπόροι σε ένα κοινό ταξίδι! Αυτό της παράστασης, επομένως όλη η ενέργειά μας πηγαίνει εκεί. Η ομαδικότητα σημαίνει συνεργασία, και ειδικά όταν αντιμετωπίζει κανείς την τραγωδία, στόχος είναι η δουλειά και η παράσταση. Το όραμα, η έννοια και η πρακτική της ομάδας και της συλλογικότητας είναι σπουδαία εφόδια ,όχι μόνο για την ίδια την ομάδα και για το θέατρο, αλλά και επιτείνοντας αυτή την φιλοσοφία ως τρόπο δράσης και κοινωνικά.

Από το θέατρο του Παραλόγου του Μπέκετ ,μέχρι την Αντιγόνη του Σοφοκλή πού συναντάμε τις δικές σας προσωπικές αναφορές;

Στο ίδιο το υλικό του Σώματος και του Ανθρώπου, που είναι το ίδιο, τα μέσα και ο τρόπος κάθε φορά αλλάζουν. Είναι η μελέτη του ανθρώπου στα ακραία όρια της Ύπαρξης και της Ιστορίας, που γίνεται το σημείο αναφοράς. Και επίσης ο Λόγος, οι λέξεις ,που είναι αρχαίες , άχρονες .Η ρίζα της κάθε λέξης είναι σχεδόν άρρητη. Μέσα από αυτό και μέσα σε αυτό το Άρρητο εμείς επικοινωνούμε. Οι λέξεις είναι ο συνδυετικός κρίκος . Το Σώμα και οι λέξεις ενώνουν διαφορετικά υλικά και ανθρώπους.

Είχα διαβάσει σε μια πρόσφατη συνέντευξη σας πως : " από ένστικτο σας προσέλκυσε το θέατρο " .Το ένστικτο σας παραμένει το ίδιο παρά τις δυσκολίες του επαγγέλματος σας; Νιώσατε την ανάγκη να διαπραγματεύεστε με τον εαυτό σας κάτι άλλο;

Θεωρώ ότι το ένστικτο υπάρχει πάντα εκεί, μας μιλά γιατί είναι ο ίδιος μας ο εαυτός. Αυτά που με ενδιαφέρουν και αφορούν τα εμπειρικά και τα εμπειρικά το θέατρο.

Τι σημαίνει για σας το θέατρο;

Θέατρο για 'μένα σημαίνει την μελέτη του ανθρώπου, την μεταμόρφωση και τον μετασχηματισμό.

Κλείνοντας, ποια τα επόμενα σχέδιά σας;

Έχω την χαρά και την τιμή να συμμετέχω στην παράσταση "Τρωάδες" σε σκηνοθεσία του κύριου Θεόδωρου Τερζόπουλου, που θα παρουσιαστεί στην Ιαπωνία τον Αύγουστο και στην Κίνα τον Οκτώβριο. Με την "Αντιγόνη" θα είμαστε μετά το πέρας της περιοδείας από τον Νοέμβριο στο Νέο Χώρο του θεάτρου Άτις.